

Results. *Bricological thinking is a form of musical semiosis thinking that turns musical composition on coding-decoding sign-symbolic logic dynamic motion archetypal structures. Awareness bricolage type of thinking in contemporary opus-music allows realizing installation on the semantic uncertainty of artistic images and incompleteness work as a whole, due to sending the listener in search of meaning from one signified to another. Art space is transformed into an open field interaction semantic of images, allowing the reconstruction and inversion, and easily accumulates arbitrary associative links.*

Academic novelty. *It is proved that bricolage way of thinking is a form of musical-semiosis thinking in the innovation practices opus-music of the XX century, allowing structured symbolic space of modern professional music and realizes its potential.*

Practical importance. *The practical significance of the article is to discover new forms and mechanisms of contemporary artistic process, its structuring of on the basis of bricolage thinking as a form of musical-semiosis thinking innovation practices opus-music of the XX century.*

Key words: *bricolage, bricolage thinking, repetitive technique, formulas-patterns, minimalism.*

Рекомендовано до публікації д-ром філос. наук, проф. Нікітіним Л.М. Дата надходження рукопису 24.04.2013 р.

УДК 316.7:330.341.1

Кузьміна Ж.Ю.

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: lionard@ukr.net

ДИНАМІКА ІННОВАЦІЙ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Kuzmina Zh.Yu.

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mikhail Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: lionard@ukr.net

THE DYNAMICS OF INNOVATION IN THE SOCIAL AND CULTURAL SPACE

Мета. *Проаналізовано інновації як цілісний соціокультурний феномен. Розкрито сутність інноваційної культури.*

Методика. *Розглянуто органічний зв'язок традицій і інновацій за допомогою реконструкції концепту самоорганізації, що імпліцитно містить у собі як інформацію про минулий досвід людства, так і ідеали, що орієнтують суспільство на досягнення певної мети в майбутньому. Досліджено феномен інноваційної культури.*

Результати. *Єдність інноваційності й традиційності, що фіксується в загальнокультурному принципі наступності, є найважливішою передумовою соціального прогресу. Синтез традицій і інновацій, який є основою внутрішнього саморозвитку культури, являє собою діалектичну взаємодію елементів старого і нового, що виникає як реакція апробованого і стабільно старого на умови середовища, що змінилися.*

Наукова новизна. *Обґрунтовано значення інноваційної культури як об'єктивної необхідності сучасного соціуму.*

Практична значущість. *Викладені в статті положення, висновки, результати розкривають особливість взаємозв'язку елементів онтологічних передумов інновацій, що обумовлює збалансований підхід до вирішення суспільних проблем.*

Ключові слова: *інновація, традиція, культура, соціокультурний простір, суспільство, розвиток.*

Постановка проблеми. Культура, як і наука, за своєю природою є інноваційною діяльністю. Твором мистецтва визнається лише той об'єкт, у якому втілена нова творча ідея – картина, скульптура, музичний або хореографічний добуток, архітектурна споруда, кіно-, телефільм і т. ін. Відтворення вже створеного (копії картин, виконання музичних творів, спорудження будинків за одним типовим проектом і т. ін.) не має на собі печаті творчості. Нововведення в культурі являють собою втілення творчої фантазії людини. Вони збагачують життя людини й суспільства, представляють розмаїтість культур, що становлять у сукупності культурну спадщину людства.

Інтереси багатьох вчених, як зарубіжних, так і вітчизняних, перебувають у проблемному полі інноваційної діяльності.

У більшості досліджень вивчення феномену інноваційної діяльності обмежене вузькими рамками техніко-економічного середовища. Вивченням інновацій у просторі культури займалися такі вчені, як Г. Тард, Х. Ортега-і-Гассет, П. Сорокін, А. Пригожин, І. Бестужев-Лада та ін. Але всі вищевказані дослідники не розглядають інновації як складний цілісний соціокультурний феномен. Стає очевидним, що найбільш затребуваним напрямком на сьогодні і разом з тим не достатньо вивченим у вітчизняній і зарубіжній літературі є дослідження інноваційної діяльності в соціокультурному аспекті.

Мета статті – розкриття інноваційної складової культури, аналіз динаміки інновацій у соціальному і культурному просторі.

Виклад основного матеріалу досліджень. Як і інші види інновацій, нововведення в культурі відрізняються ступенем своєї новизни. Інновації в сфері культури, на думку відомого соціолога П. Сорокіна, виникли ще в епоху палеоліту, коли з'явилися наскальний живопис, кам'яні та глиняні скульптури, ритуальні танці. Вершину культури давніх цивілізацій було досягнуто в античний період у Давній Греції, Римській імперії, Індії, Китаї. До наших днів збереглися гігантські піраміди в Єгипті, афінський Акрополь, грецькі й римські скульптури, «Іліада» і «Одиссея» Гомера, драматургія Софокла, пам'ятники шумерської та еллінської літератури, індійські епопеї «Махабхарата» і «Рамаяна» і ін., що вражають уяву сучасної людини [6, с. 44].

Культура Середньовіччя характеризується визначальним впливом релігії, яка стала основою світогляду середньовічного суспільства. Активно розвивається освіта, з'являються перші університети.

Світоглядною основою культури епохи Відродження є антропоцентризм – розуміння людини та її творчого початку як вищої суспільної цінності.

В Епоху Просвітництва під культурою розуміли вищу суспільну цінність, що давала можливість реалізації людського інтелекту.

Сучасна культура характеризується тенденціями глобалізації й універсалізації.

В історичному розвитку людства виникали різні види суспільств (цивілізацій), яким були властиві самобутні культури. В епоху існування тільки традиційних цивілізацій їх взаємодія була пов'язана з уповільненим культурним обміном (дифузією культур), коли запозичення окремих досягнень (знань, зразків) не зачіпало ядра кожної культури, представленою системою змістів її світоглядних універсалій. З виникненням техногенного типу цивілізаційного розвитку та його культурного генотипу – новоєвропейської культурної традиції – взаємодія культур стала більш інтенсивною.

Процеси модернізації, пов'язані із запозиченням нових технологій, науки, системи освіти, породжували трансформації фундаментальних цінностей традиційних культур.

У XIX і XX ст. культура західної техногенної цивілізації мала однобічний вплив на традиційну культуру, що в самосвідомості цієї цивілізації обґрунтовано в ідеї прогресу, уявленні про цінності як про більш високу стадію розвитку. Зворотний вплив на культуру західної техногенної цивілізації традиційних культур був незначний.

Після вступу західної техногенної цивілізації в стадію індустріалізму змінилась і її культура. Елітарні сфери культури, які підтримували аристократи, стали об'єктом ринкових відносин і разом з тим своєрідним полігоном інноваційної діяльності, де постійно йде прискорений пошук нових засобів вираження, форм і стилів.

В епоху індустріалізму зародилася, а в ХХ ст. бурхливо розвивалася масова культура, пов'язана з перетвореннями повсякденного життя, що було викликано урбанізацією, становленням громадянського суспільства, поширенням освіти.

Кожна культура породжує свою «антикультуру», що являє собою реальність, у якій пануючі в суспільстві принципи не відкидаються, а набувають іншої, антагонічної, форми вираження (наприклад, ескапізм, патологічний стиль життя, культура вбогості) [1, с. 173].

У сучасних умовах, як вважає І. Бестужев-Лада, «антикультура все більш широким потоком залила сценічне, музичне і архітектурне мистецтва. Перекинулася на побутову культуру, починаючи з культури харчування, одягу, житла і, головне, спілкування та закінчила свій вплив на сфері культури знання, культури праці, охоплюючи всю фізичну і духовну культуру особистості і суспільства» [1, 308].

Телебачення, Інтернет, мультимедіа, відеофільми стали потужним інструментом деградації культури і особистості, нав'язування низькопробних смаків, милування агресією, насильством, порнографією. Уніфіковані стандарти антикультури ставлять під загрозу культурну розмаїтість, багатство світової та національної культурної спадщини, стають інструментом зомбування. Але названі тенденції і антиінновації не означають загибелі культури. Їм протистоять базисні інновації нової культури.

На думку П. Сорокіна, інновації мають три джерела. По-перше, природна реакція, відповідь на виклик з боку нових поколінь, що усвідомлюють загрози антикультури. По-друге, глибинні джерела давньої культури Сходу, де все ще переважає традиційний ідеаціональний тип культури. Під ідеаціональним типом Сорокін розуміє тип культури, що характеризується перевагою релігійних мотивів. Але головним, на думку Сорокіна, є те, що трансформація самого суспільства, перехід від індустріальної світової цивілізації до гуманістично-постіндустріальної.

«Динаміка наукових відкриттів і винаходів, – відзначає П. Сорокін, – пов'язана з типом культури і домінуючою в ній системою істини. Темпи наукового розвитку в межах ідеаціональних культур мають тенденцію вповільнюватися, стабілізуватися й навіть падати нижче звичайного рівня; у почуттєвих культурах вони швидко зростають» [6, с. 314].

Явище культурного відставання обумовлене внутрішнім опором «адаптивної» культури. Їй властивий природний консерватизм. Причиною відставання «адаптивної» культури є і її тісний зв'язок із соціальними інститутами, які внаслідок історичних причин консервативно орієнтовані, свідомо гальмуючи винаходи. Очевидно, що ступінь культурного відставання визначається, насамперед, рівнем інноваційної культури як співтовариства в цілому, так і окремого його індивіда.

Будь-які зміни в культурі виникають тільки завдяки творчій активності особистості. Людина, будучи витвором культури, разом з тим є її творцем.

Культура – це не застигле утворення. Вона мінлива за своєю природою. Але в різних культурах можливості інновацій і творчості різні. У традиційних суспільствах вони значно менше, ніж у техногенній цивілізації, де в системі світоглядних універсальних категорій новизни та прогресу мають пріоритетну цінність.

У будь-якій культурі, хоча й у різному ступені, містяться і традиційний, і інноваційний шари. Розглянемо динаміку інновацій у соціокультурному просторі.

Узагальнюючи досвід вчених, можна сказати, що термін «інновація» найчастіше розглядається в дихотомії з традицією. Інакше кажучи, інновація – це явище (або факт)

культури, що протистоїть традиції. Будь-який винахід людства, що змінив життя багатьох суспільств, можна зарахувати до «інноваційного продукту» (використання вогню, винахід колеса, друкарства і т. ін.). Усі ці й багато інших досягнень і надбань людства дали йому можливість переходити від одного типу розвитку до іншого.

«Інновації по своїй суті, – відзначає Б.К. Лисин, – перебувають у певному протиріччі із традиціями. Дозволити це протиріччя можна лише в тому випадку, якщо інновації виникають у надрах традиції, а ті є основою для творчого процесу як джерела інноваційної культури» [2, с. 49].

У цьому контексті культура – це єдність наступності та відновлення, що припускає, з одного боку, використання культурних цінностей, накопичених предками і збережених нащадками, а з іншого, зміна існуючих традицій і відторгнення того, що більше не відповідає духу часу. У цьому змісті можна говорити про культуру як про взаємовплив і протиборство традиції і інновації. І якщо не завжди бере гору традиція, то у крайньому разі вона зберігається в глибині суспільного буття. Якщо традиція є тим архітектурним каркасом, на якому ґрунтується весь будинок етносу, то інновація являє собою дах цього будинку. Традиція необхідна для самої підтримки існування соціуму, а інновація – для його розвитку. Тому ставлення до традиції як до чогось незмінного в часі призводить до відсталості й остраху змін.

Інноваційність і традиційність є взаємозалежними сторонами в розвитку виробництва, науки, техніки, економіки, мистецтва, суспільства в цілому. У широкому культурологічному контексті традиції необхідно розглядати як необхідну умову будь-якого розвитку. Суспільство, що втратило традиції, свою історичну пам'ять, перестає розвиватися та, як наслідок, деградує, тому що переривається зв'язок між поколіннями, відбувається маргіналізація великих соціальних груп, поступово розгортаються й інші деструктивні процеси. Але разом з тим соціум не може існувати, не змінюючись.

Термін «інновація» у буквальному перекладі може бути зрозумілий як заперечення нового, тому що «ін-» може означати заперечення (наприклад, «індетермінізм» означає відсутність детермінації, невизначеність; «інваріантність» – незмінність). І тоді можна говорити про «не новацію», але це занадто вузько та не вживається в сформованій практиці вивчення інновацій, але й не є настільки помилковим, щоб про нього не згадувати.

Глибинний зміст інновацій не зводиться тільки до нововведень, а передбачає зміну традицій, тобто можна стверджувати, що «корінь» терміна «інновація» – не новація, а традиція, тому що про зміни ми говоримо тільки тоді, коли вже існують традиції, стереотипи, звички. У цьому розумінні інновація – зміна, порушення звичних традицій і стереотипів, тимчасової перспективи. І в цьому сенсі зміна тимчасової перспективи не обов'язково є щось нове, це може бути і «добре забуте старе», але відбувається в інших обставинах або на іншій точці тимчасової перспективи.

Традиція зберігає те, що існує, а інновація це змінює. Але «і те, і інше, – вважає А. Пригожин, – необхідно одночасно. Тільки в їх рухливій взаємодії, постійній зміні рівноваги між ними то в один, то в інший бік можливе співіснування функціонування й розвитку» [4, с. 89].

Отже, можна говорити про те, що інновації психологічно переживаються як порушення тимчасової перспективи, коли майбутнє важко прогнозується, зростає невизначеність планування.

Інтенсифікація синтезу традицій і інновацій передбачає широке залучення елементів культурної традиції інших націй, швидку інтернаціоналізацію фонду культурної традиції. Країна, яка в масовому масштабі здійснює синтез традицій і інновацій, стикається з гострою проблемою збереження своєї етнонаціональної культурної самобутності.

Видатний філософ Х. Ортега-і-Гассет так розвиває думку про єдність і протиставлення традиції і інновації: «Мова йде про еволюцію мистецтва та про зміни в ньому, що відбувалася під впливом незаперечної сили традицій. Нове і сучасне мистецтво здавалося зовсім очевидним, принаймні як інтенція, і легко входило в живий зв'язок з формами минулого мистецтва» [3, с. 183-184].

Незважаючи на свою опозиційність, і традиція, і інновація взаємозалежні та взаємообумовлені настільки, що часом їх складно диференціювати: адже жодна інновація ніколи не залишається нововведенням тривалий час, а будь-яка традиція виникає спочатку як інновація.

«Логіка, етика і естетика, – пише Х. Ортега-і-Гассет, – три такі забобони, завдяки яким людина піднімається над тваринним світом і, спираючись на них, розумно і вільно зводить будинок культури, без втручання потойбічних сил і інших містичних одкровень, – крім того позитивного одкровення, що людина сьогоднішня знаходить у діяльності людини вчорашньої» [3, с. 11].

У кінцевому результаті аргумент «так було завжди» не є істинним: так було не завжди, а протягом тривалого періоду часу. Те, що здається нам нововведенням, або не приживеться в культурі та відіме (у разі неприйняття його членами етносу або групи), або поступово перетвориться в традицію.

Мистецтво минулого залишається мистецтвом як таким тією мірою, у якій воно є також сучасним мистецтвом, тобто якою мірою воно все ще є плідним і новаторським [3, с. 185].

Саме в умінні приймати та засвоювати інновації і складається життєздатність традиції. Про те, що інновація перетворилася в етнічну традицію, можна говорити тоді, коли в пам'яті членів етносу стирається момент введення інновації та враження про цю подію стають надбанням історії.

Але навіть якщо інновація не має шансу вкоренитися в певній культурі у вигляді традиції, то вона однаково виконує в цій культурі більш-менш значну роль, розхитуючи підвалини традиції, самим своїм існуванням показуючи її вразливість, зокрема можливість пошуку й вибору. Так, довге волосся в юнаків і саморобні «бегі» залишаються прерогативою нечисленної частини сучасної молоді, але все-таки розхитують тисячолітні стереотипи принципової різниці статей і їх становища в суспільстві.

З іншого боку, інновація знову і знову втілюється в традиції. Вираз «нове – це добре забуте старе» знаходить постійні підтвердження в житті й культурі.

«Розглядаючи «інновацію як забуте старе», – пише І. Руденко, – варто пам'ятати, що будь-яке нововведення, відповідно до закону заперечення заперечення, так чи інакше у своїй основі має старі коріння, тобто сталі та певні знання» [5, с. 112].

Так, наприклад, нова наука базується не тільки на експериментах і використанні складної техніки. Багато хто її напрямки пов'язує з минулим, навіть, як ні парадоксально, з давніми містичними вченнями.

Соціальні інновації в суспільстві відбуваються в результаті цілеспрямованої діяльності людей, що складається з окремих соціальних дій і взаємодій. Як правило, розрізнені дії рідко можуть привести до значних соціальних і культурних змін. Навіть якщо одна людина зробила велике відкриття, велика кількість людей повинна використовувати його, упровадити у свою практику.

«Елемент соціального пристосування, – відзначає Г. Тард, – лежить в індивідуальному винаході, якому призначено поширюватися та знайти наслідувачів» [7, с. 60-61].

Значні соціальні зміни відбуваються в процесі спільних дій людей, які не розрізнені, а, навпаки, односпрямовані, взаємно сполучені.

Вплив цих факторів на соціальну сферу приводить до необхідності впровадження нових концепцій, методик і технологій надання послуг у галузях соціальної сфери.

Розвиток інноваційних процесів не тільки збагачує соціальні взаємодії в галузях науки, техніки і технологій, але й поліпшує структуру соціального простору. Цей фактор особливо важливий для країн, що відчують сильний тиск із боку так званих «споживчих культурних цінностей», породжених різноманітними проявами масової культури, які впроваджуються в суспільну свідомість. Як відомо, масова культура формується в різних сферах життєдіяльності людей (виробництво, споживання, комунікації). Оскільки багато цінностей і елементів такої культури орієнтовані на задоволення не творчих, а споживчих інстинктів і мотивацій, тому вони не сприяють розвитку творчих компонентів людського і трудового потенціалу.

Альтернативою культурі споживання є культура творчості – інноваційна культура, що, з одного боку, формується інноваційними процесами, а з іншого боку, формує інноваційне середовище і трудовий потенціал суспільства.

У більшості випадків термін «інноваційна культура» використовується в науковій літературі для того, щоб підкреслити, що недостатньо говорити про знання, навички, уміння, необхідні для інноваційної діяльності, але важливо і розуміти, яким чином особистість взаємодіє з цими знаннями, як нові знання можуть впливати на структуру та внутрішній світ особистості.

У широкому сенсі інноваційна культура як комплексний соціальний феномен – це готовність і здатність суспільства до інновацій у різних сферах співтовариства: науці, управлінні, економіці, освіті, культурі і т. ін.

«Інноваційна культура – це область загальнокультурного процесу, що характеризує ступінь сприйнятливості особистістю, групою, суспільством різних нововведень у діапазоні від толерантного ставлення до готовності та здатності до втілення їх в інновації» [2, с. 49].

З розуміння того, що інноваційна культура відображає ціннісну орієнтацію людини, закріплену в мотивах, знаннях і навичках, а також зразках і нормах поведінки стосовно інновацій, можна дати їй таке визначення.

Інноваційна культура людини – це сфера її духовного життя, що відображає її ціннісну орієнтацію, закріплену в мотивах, знаннях, уміннях, навичках, зразках і нормах поведінки, забезпечує її новими ідеями, сприяє її готовності та здатності до підтримки й реалізації нововведень у всіх сферах життя.

Інноваційна культура має методи оцінки нововведень, які здатні заподіяти шкоду людині, суспільству, природі.

Підвищення інноваційної культури особистості (у тому числі через систему загальної і спеціальної професійної освіти) поряд з обов'язковим моральним удосконалюванням людини сприяє становленню гуманного суспільства, що розкриває для кожної людини шлях до вільного творення культури.

На сучасному етапі розвитку України одним із найбільш актуальних завдань є формування інноваційної культури.

Висновки. Інноваційна діяльність – явище культури, що протистоїть традиції та забезпечує перехід людства від одного типу розвитку до іншого.

Інновації і традиції взаємозалежні. У будь-якій культурі є елементи традиційності та інноваційності. Традиції – стійкі та значущі компоненти культури, передані з покоління в покоління, які особистість опановує в процесі самореалізації. Співвідношення традицій і інновацій визначається міцністю традицій і силою інновацій; соціокультурними особливостями суспільства та його розвитку; характером їх взаємодії (трансформацією традицій за умови виникнення інновації; їх диференціацією; частковою або повною заміною; відмиранням або виродженням; безперервністю традицій у результаті їх відновлення і т. ін.). Активну роль у синтезі інновацій і традицій відіграє фонд культурної традиції. Від нього залежить характер і обсяг інновацій, які потім

стають новою традицією та поповнюють фонд культурної традиції. Слід зазначити, що стабілізація громадського життя може відбуватися за рахунок саме балансу традицій і інновацій, причому перевага традицій не є показником нормального стану суспільства, оскільки традиції не будуть зберігатися без відновлення.

Підвищення інноваційної культури суспільства, готовність суспільної й індивідуальної свідомості до інноваційної діяльності в усіх сферах життя суспільства (соціальної, економічної, політичної, наукової й техніко-технологічної), участі в них і прийняття нового, як цінності, є умовою прогресу.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розробка концептуальної версії моделі інноваційного розвитку для сучасного соціуму, визначення практикологічних напрямків побудови цієї моделі в українському суспільстві.

Список літератури / References:

1. Бестужев-Лада И.В. Прогнозное обоснование социальных нововведений / И.В. Бестужев-Лада. – М.: Наука, 1993. – 240 с.
Bestuzhev-Lada, I. (1993), *Prognoznoye obosnovaniye socialnykh novovvedeniy* [Predictive study of social innovation], Nauka, Moscow, Russia.
2. Лисин Б.К. Инновационная культура / Б.К. Лисин // Инновации. – 2008. – № 10. – С. 49-53.
Lisin, B. (2008), "Innovation culture", *Innovacii*, no. 10, pp. 49-53.
3. Ортега-и-Гассет Х. Запах культуры / Х. Ортега-и-Гассет. – М.: Алгоритм, 2006. – 384 с.
Ortega-i-Gasset, H. (2006), *Zapakh kultury* [Smell culture], Algoritm, Moscow, Russia.
4. Пригожин А.И. Нововведения: стимулы и препятствия. / А.И. Пригожин – М.: Политиздат, 1989. – 238 с.
Prigozhin, A. (1989), *Novovvedeniya: stimuly i prepiatstviia* [Innovations: incentives and disincentives], Politizdat, Moscow, Russia.
5. Руденко І.М. Інновації: сутність і процеси становлення / І.М. Руденко // Філософські обрії. – 2010. – № 24. – С. 110-120.
Rudenko, I. (2010), "Innovation: the nature and process of becoming", *Filosofski obrii*, no. 24, pp. 110-120.
6. Сорокин П. Социальная и культурная динамика. Исследование изменений в больших системах искусства, истины, этики, права и общественных отношений / П. Сорокин. – М.: Астрель, 2006. – 1175 с.
Sorokin, P. (2006), *Socialnaia i kulturnaia dinamika. Issledovanie izmeneniy v bolshikh sistemakh iskusstva, istiny, etiki, prava I obshchestvennykh otnoshenii* [Social and Cultural Dynamics. Study of changes in large systems of art, truth, ethics, law and public relations], AST, Moscow, Russia.
7. Тард Г. Социальные законы / Г. Тард. – М.: Либроком, 2009. – 64 с.
Tard, G. (2009), *Socialnyie zakony* [Social laws], Librokom, Moscow, Russia.

Цель. Проанализировано инновации как целостный социокультурный феномен. Раскрыта сущность инновационной культуры.

Методика. Рассмотрена органическая связь традиций и инноваций посредством реконструкции концепта самоорганизации, которая имплицитно включает в себя как информацию о прошлом опыте человечества, так и идеалы, ориентирующие общество на достижение определенной цели в будущем. Исследовано феномен инновационной культуры.

Результаты. Единство инновативности и традиционности, которое фиксируется в общекультурном принципе преемственности, является важнейшей предпосылкой социального прогресса. Синтез традиций и инноваций, являющийся основой внутреннего саморазвития культуры, представляет собой диалектическое взаимодействие элементов старого и нового,

возникающее как реакция апробированного и стабильного старого на изменившиеся условия среды.

Научная новизна. Обосновано значение инновационной культуры как объективной необходимости современного социума.

Практическая значимость. Изложенные в статье положения, выводы, результаты раскрывают особенность взаимосвязи элементов онтологических предпосылок инноваций, что обуславливает сбалансированный подход к решению стоящих перед обществом проблем.

Ключевые слова: инновация, традиция, культура, социокультурное пространство, общество, развитие.

Objective. Analyzes of innovation as a holistic social and cultural phenomenon. Studied the nature of innovation culture.

Methods. Organic communication of traditions and innovations by means of reconstruction of a concept of self-organization which implicitly includes both information on last experience of mankind and the ideals focusing society on achievement of a definite purpose in the future is considered. It is investigated a phenomenon of innovative culture.

Results. The unity of an innovativeness and traditional character which is fixed in the common cultural principle of continuity is the most important precondition of social progress. Synthesis of traditions and the innovations, being a basis of internal self-development of culture, represents dialectic interaction of elements old and new, arising as reaction approved and stable old on the changed conditions of the environment.

Academic novelty. Value of innovative culture as objective need of modern society is proved.

Practical importance. The provisions stated in article, conclusions, results open feature of interrelation of elements of ontologic preconditions of innovations that causes the balanced approach to the solution of problems facing society.

Key words: innovation, tradition, culture, sociocultural space, society, development.

Рекомендовано до публікації д-ром філос. наук, проф. Пантелєєвою І.А. Дата надходження рукопису 02.11.2012 р.

УДК 808.5:005.574

**Моїсєєва Ф.А., канд. філос. наук, доц.,
Усачов В.А., канд. філос. наук, доц.**

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: avercesar@mail.ru

МОВНИЙ ЕТИКЕТ У ПРАКТИЦІ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ

Moiseeva F.A., Cand. Sci. (Philos.), Assoc. prof., Donetsk National University of Economics and Trade named after Mikhail Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: avercesar@mail.ru

VOCAL ETIQUETTE IN PRACTICE OF VOICE PROCESS

Мета. Розглянути мовний етикет у діловому спілкуванні, який сприяє оптимізації міжособового спілкування та ґрунтується на загальній культурі мови як складного соціального явища, що нівелює ті якості характеру та поведінки його учасників, які заважають взаєморозумінню під час обміну думками, поглядами.

Методика. Проведені дослідження прийомів мовного етикету в діловому спілкуванні спрямовані на оптимізацію етично-психологічної атмосфери ділових переговорів. Проаналізо-